

02 dec 2022 -17:01

Nieuwe duurzame gevangenis in Dendermonde ingehuldigd

Op 2 december 2022 werd de nieuwe gevangenis in Dendermonde (Tanneweg 1) officieel ingehuldigd in aanwezigheid van de minister van Justitie, Vincent Van Quickenborne, en de burgemeester van Dendermonde, Piet Buyse. Het nieuwe complex biedt plaats aan 444 gedetineerden en voorziet in een duurzame, moderne en humane detentie.

Vincent Van Quickenborne, vice-eersteminister en minister van Justitie en Noordzee:

“De opening van de nieuwe gevangenis betekent voor het personeel en de gedetineerden eindelijk een moderne en deftige infrastructuur om in te werken en in te leven. Dendermonde wordt de eerste gevangenis in Vlaanderen waar er detentiebegeleiders aan de slag gaan, zodat gedetineerden vanaf dag één worden bijgestaan in hun traject richting een succesvolle terugkeer naar de maatschappij. In februari starten we met het overbrengen van de gedetineerden. Door de krapte op de arbeidsmarkt was het niet evident om voldoende personeel te vinden om de nieuwe gevangenis te kunnen openen en de volledige capaciteit te kunnen benutten. Maar dankzij de versnelde aanwervingsprocedure hebben we onder meer op de jobdag 39 mensen kunnen aanwerven. We verwachten de komende weken bovendien nog een 80-tal indiensttredingen. De oude gevangenis gaan we eerst renoveren en daarna langer openhouden, als maatregel tegen overbevolking in de gevangenissen. Ook daarvoor zoeken we nog extra personeel. Wie aan de slag wil in een gevangenis, kan terecht op www.werkenbijjustitie.be.”

Mathieu Michel, Staatssecretaris voor Digitalisering, belast met Administratieve Vereenvoudiging, Privacy en Regie der Gebouwen, toegevoegd aan de eerste minister:

“We brengen de gevangenisinfrastructuur van Dendermonde van de 19de naar de 21ste eeuw. Na de nieuwe gevangenis van Haren, openen we nu deze van Dendermonde. De Regie der gebouwen draagt verder bij tot een humane en moderne visie op detentie en zorgt voor optimale omstandigheden voor zowel de gedetineerden als het gevangenispersoneel. In dit nieuwe complex worden de gedetineerden zo goed mogelijk voorbereid op hun herintegratie in de samenleving, met lokalen en ateliers om te werken, opleidingen te volgen of activiteiten te organiseren. Dit zal het recidivepercentage verminderen en bijdragen tot het wegwerken van de overbevolking van onze gevangenissen tegen 2030. De gevangenis is duurzaam en energiezuinig, met in totaal 774 zonnepanelen op de daken.”

Sebald van Royen, bestuurder van het consortium Poort van Dendermonde:

“Voor Inveis en haar partners BAM Interbuild en BAM fm, is deze gevangenis een prachtige en logische aanvulling op haar portfolio van meerdere gevangenissen in België (Beveren), Duitsland, Zwitserland en Nederland. Na de initiële vertraging door de procedures, heeft het consortium “Poort van Dendermonde” de bouw voortvarend opgepakt en een moderne gevangenis met humane uitstraling gerealiseerd. De bouw, het onderhoud en het beheer zijn binnen het consortium secuur op elkaar afgestemd, zodat de FOD Justitie en de Regie der gebouwen een optimale bedrijfsvoering kunnen realiseren. Wij zijn trots op de gerealiseerde kwaliteit van de gevangenis en gaan ons focussen op de continuïteit van de goede samenwerking met alle betrokkenen in de operationele fase van de komende 25 jaar.”

Caroline Criel, inrichtingshoofd van de gevangenis van Dendermonde:

“Naast de gevangenis van Haren zullen ook in Dendermonde voor het eerst detentiebegeleiders en veiligheidsassistenten werken. Zij zullen zich kunnen specialiseren in het professioneel handelen en de specifieke opdrachten van deze nieuwe profielen. De aanwezige technologie zoals bv. de meer dan 680 camera's die de statische bewakingsopdracht deels ondervangen, het virtueel bezoek of het sanitair op cel die het aantal bewegingen zullen doen verminderen, zullen hen bovendien tijd en ruimte geven om in te

zetten op het interpersoonlijk contact en empathisch handhaven. Samen zullen zij de nieuwe detentiecultuur dragen en bevorderen. Al deze elementen zullen het detentieverloop, de voorbereiding op de reclassering en een geslaagde re-integratie bevorderen. "

Piet Buyse, burgemeester van Dendermonde:

"Voor een justitiestad als Dendermonde is het niet alleen belangrijk om rechtbanken, een parket en een justitiehuis op het grondgebied te hebben. Daar hoort sinds eeuwen ook een gevangenis bij. Ik ben heel blij dat deze langverwachte nieuwbouw zal zorgen voor betere werk- en leefomstandigheden. Dat is dus ook goed nieuws voor de gedetineerden maar ook voor de honderden stads- en streekgenoten die er rechtstreeks of via toeleveranciers werk hebben."

Vervanging van de oude gevangenis

De gevangenis werd gerealiseerd in uitvoering van het Masterplan "Detentie en internering in humane omstandigheden", een actieplan om de overbevolking in de Belgische gevangenissen tegen te gaan en er de leef- en werkomstandigheden te verbeteren.

De eerste versie van het Masterplan werd in 2008 goedgekeurd door de federale Ministerraad en het werd de voorbije jaren meermaals geactualiseerd.

De gevangenis van Dendermonde maakte nog deel uit van het eerste Masterplan, met als doel om de verouderde inrichting in de stad (in de Sint-Jacobstraat) te vervangen.

Door verschillende juridische procedures die werden ingespannen, liep het project echter vele jaren vertraging op. De werken gingen uiteindelijk van start in augustus 2020 en werden eind oktober 2022 voltooid.

De verhuis naar de nieuwe gevangenis is voorzien midden februari 2023. Om de overbevolking in de Belgische gevangenissen op te vangen, werd beslist om de oude gevangenis van Dendermonde nog 5 jaar langer gedeeltelijk in gebruik te houden met zo'n 100-tal plaatsen. Hiervoor worden enkele renovatiewerken voorzien.

Een publiek-privaat partnerschap

Het gevangeniscomplex werd gerealiseerd via een DBFM-procedure, waarbij DBFM staat voor "Design", "Build", "Finance" en "Maintain". Dat is een publiek-private samenwerking, waarbij een privépartner het ontwerp, de bouw, de financiering en het onderhoud van de penitentiaire inrichting voor zijn rekening neemt.

De gevangenis werd gerealiseerd door het consortium Poort van Dendermonde.

Het consortium stelt het gebouw gedurende 25 jaar ter beschikking aan de federale staat, die hiervoor een jaarlijkse beschikbaarheidsvergoeding betaalt. Op het einde van het contract neemt de federale staat de gevangenis over.

De meeste firma's die deel uitmaken van het consortium, stonden ook in voor de realisatie van de gevangenis in Beveren, die in gebruik werd genomen in 2014 en qua ontwerp in grote lijnen het evenbeeld is van die van Dendermonde.

Er zijn wel verschillen. Zo werd er meer gebruik gemaakt van kleuren binnenin het complex, zijn er soms andere materialen gekozen (bijvoorbeeld houten in plaats van metalen celdeuren) en werden het administratief en logistiek gebouw meer in zones ingedeeld voor een logischere structuur. Deze ingrepen verbeteren de leef- en werkomstandigheden in de gevangenis.

Locatie

De gevangenis werd gebouwd op een terrein in de Zwijvekekouter, gelegen tussen het Oud Klooster, de spoorweglijn Dendermonde-Gent en de Dender.

Er werd een nieuwe toegangsweg, de Tanneweg, aangelegd naar de site. De weg loopt over de nieuwe Zwijvekebrug over de Oude Dender en heeft aansluiting op de Gentssteenweg ter hoogte van de Ooiebrug. Op die manier wordt de verkeersoverlast voor het nabijgelegen woongebied (de Boonwijk) tot een minimum beperkt.

De gevangenis ligt op een kwartier wandelafstand van het treinstation van Oudegem en van de dichtstbijgelegen bushaltes op de Gentssteenweg.

Vier afzonderlijke bouwdelen

Het gevangeniscomplex bestaat uit vier afzonderlijke bouwdelen:

- Het inkomgebouw, waar ook een zittingszaal is voorzien waar o.a. de strafuitvoeringsrechtbank en de Raadkamer kunnen zetelen.
- Het dienstengebouw, dat bestaat uit kantoren voor de administratie, een sportcomplex, een bezoekerscomplex, de afdeling beperkte detentie en een onthaalcomplex voor de gedetineerden.
- Het cellulair gedeelte met vier cellenvleugels rond één centrale toezichtkern ("panoptisch centrum"). Het cellulair gebouw bestaat uit drie verdiepingen en een zolder met technische installaties. Door de helling van het dak kan er via de rechtopstaande ramen veel licht doordringen tot in de cellenvleugels.

De cellenvleugels zelf bestaan uit open galerijen, voor meer transparantie en een groter veiligheidsgevoel.

De cellen zijn voorzien voor één of twee personen en beschikken over een eigen sanitaire ruimte.

- Het logistieke gebouw met ateliers, een keuken en een wasserij.

De overgang tussen de vier afzonderlijke bouwdelen gebeurt via verbindingsgangen die deels bestaan uit glazen lamellen.

De gevangenis heeft twee groene “wandelingen” en vier binnentuinen.

Er zijn ook een personeels- en bezoekersparking aangelegd.

Rond de gevangenis is een watergracht aangelegd en een ruime groenzone voorzien, die als visuele en akoestische buffer dient voor de omwonenden.

Een humane en moderne gevangenis

Het concept sluit aan bij een humane en moderne visie op detentie en is erop gericht om de omstandigheden voor zowel de gedetineerden als het gevangenispersoneel te verbeteren.

De gedetineerden worden zo goed mogelijk voorbereid op hun herintegratie in de samenleving. Er zijn lokalen en ateliers om te werken, opleidingen te volgen of activiteiten te organiseren.

Het is een overzichtelijke site met een heldere structuur. De gevangenis ziet er uit als één geheel, maar tegelijkertijd zijn de aparte functies duidelijk van elkaar gescheiden, wat bijdraagt tot een goed oriëntatiegevoel en het gemeenschapsgevoel stimuleert.

De circulatieruimten zijn breed en comfortabel, zodat ze fungeren als een volwaardige belevingsruimte. De creatie van patio's zorgt voor een goede lichtinval en een aangenaam uitzicht.

In tegenstelling tot klassieke gevangenissen, zijn er geen tralies aan de celramen, wat een ruimer en humaner gevoel geeft. Kleurgebruik in de gangen en cellen maakt de gevangenis minder kil, evenals het gebruik van porselein in de cellen in plaats van inox.

Er is ook maximaal ingezet op groen voor de binnentuinen en de wandelingen.

Een duurzame en energiezuinige gevangenis

De gevangenis is duurzaam en energiezuinig. Zo werden er op de daken in totaal 774 zonnepanelen geplaatst, samen goed voor 290,25 Kilowattpiek.

Er is een warmtekrachtkoppelinginstallatie voor het opwekken van warmte en elektriciteit via gas.

Voor de recuperatie van regenwater zijn er 16 tanks geplaatst met elk een capaciteit van 20.000 liter. Deze watercapaciteit zal gebruikt worden voor de toiletten en de wasserij.

Het HVAC-concept is gericht op energiezuinigheid, een aangenaam klimaatcomfort en gebruiksvriendelijkheid.

De elektrische installaties in het gebouwencomplex zijn er op gericht zo efficiënt en energiezuinig mogelijk te zijn. Binnenin het complex is overal ledverlichting voorzien.

De draagstructuur van de gebouwen bestaat hoofdzakelijk uit elementen in geprefabriceerd (prefab)beton. Dit is economisch verantwoord, duurzaam, kwaliteitsvol en liet toe om de gevangenis in een korte tijdspanne te bouwen.

Er is gekozen voor materialen die duurzaam en onderhoudsvriendelijk zijn.

Toegankelijkheid voor personen met beperkte mobiliteit

Het hele complex is integraal toegankelijk voor personen met beperkte mobiliteit, met aangepaste parkeerplaatsen, ribbeltegels voor slechtzienden in het bezoekersgebouw en ook aangepaste cellen en sanitair.

Kunstintegratie

Kunstintegratie maakte deel uit van de DBFM-opdracht. Hiervoor werden verschillende initiatieven genomen, zoals een kunstwedstrijd waaraan de docenten en leerlingen van de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Dendermonde konden deelnemen. Hieruit werden 3 winnaars gekozen, die elk een kunstwerk mochten realiseren voor de gevangenis.

Daarnaast werd een paardensculptuur van de hand van kunstenaar Dirk Van Ransbeeck op het plein voor het inkomgebouw van de gevangenis geplaatst.

De bekende street art-kunstenaar Jaune bracht een honderdtal stencils doorheen de gevangenis aan. Op de perimetermuur is een mural aangebracht door Océane Cornille.

In het panoptisch centrum is door architectenbureau Stéphane Beel Architecten een kunstwerk van een windroos voorzien.

Daarnaast werden twee originele celdeuren uit 1863 van de oude gevangenis van Dendermonde

gerestaureerd en in de nieuwe gevangenis tentoongesteld.

Van zodra de gevangenis operationeel is, zullen de gedetineerden ook kunnen deelnemen aan allerlei kunstworkshops en -projecten.

Technische fiche

Eigenaar: Belgische staat

Bouwheer: Regie der Gebouwen

Eindgebruiker: Federale Overheidsdienst Justitie

DBFM-consortium: Poort van Dendermonde, bestaande uit volgende firma's:

- Inveis (voorheen BAM PPP)
- Belfius Bank NV/SA, AG Insurance NV/SA en Nationale-Nederlanden Levensverzekering Maatschappij NV (financiering)
- Stéphane Beel Architecten BVBA en M.&J.M. Jaspers - J.Eyers en Partners, Archivolt Architecten, landschapsarchitect Pauwels Ontwerpbureau (architectuur)
- VK Engineering en Halmos Adviseurs (studie)
- BAM Interbuild en Cegelec (bouw)
- BAM FM , Vinci Facilities en Compass (onderhoud en facilitaire dienstverlening)

Consultancy: Stibbe (legal), Rebel Advisory (finance), eld (technical)

Duur van de werken: augustus 2020 - oktober 2022

Termijn terbeschikkingstelling: 25 jaar (daarna neemt de federale staat de gevangenis over)

Beschikbaarheidsvergoeding: ongeveer 15 miljoen euro per jaar (btw inbegrepen), gedurende 25 jaar

Oppervlakte site: 11 ha

Oppervlakte gevangenis (bruto): ongeveer 31.000 m²

Aantal zonnepanelen: 774 (290,25 Kilowattpiek in totaal)

Recuperatie regenwater: 16 regenwatertanks met elk een capaciteit van 20.000 liter

Capaciteit: 444 plaatsen

Regie der Gebouwen
Gulden Vlieslaan 87 / 2
1060 Brussel
België
+32 2 541 65 11

<http://www.buildingsagency.be>

Johan Vanderborght

Woordvoerder

+32 (0)479 31 26 91

johan.vanderborght@buildingsagency.be